

संस्कृत-

साम्राज्यतम्

(Sampratam means "Current")

(संस्कृतमासिकीपत्रिका)
वर्ष : १३ अङ्क : १४९
ऑक्टोबर - २०१८

EKLAVYA SANSKRIT ACADEMY

Registered under RNI No. GUJMUL/2006/17235. Published on 5th of every month. Permitted to post at Ahmedabad PSO on 7th of every month under Postal Regd.No. GAMC- 1553/2016-2018 issued by SSP Ahmedabad. Valid upto 31-12-2018. containing 8 pages ₹ 10

चिन्तनम्

वक्रता

कर्स्मिश्वित् सभागृहे कर्णप्रियं प्रवचनं प्रवर्तते । तत् आस्वादयन्तः श्रोतारः अपि निमग्नहृदयाः सन्ति । अत्रान्तरे कश्चित् मूर्खः सभागृहं प्रविशति । विलम्बेन आगमनं कोऽपि अक्षम्यः अपराधः नास्ति, किन्तु उपविष्टान् सर्वान् जनान् अतिकम्य कृतं लयच्छेदकं वर्तनं, धृष्टायाः प्रदर्शनम् अस्ति । विलम्बेन प्रविष्टः बुद्धिमान् श्रोता, सभायाः अपराधी इव गुप्तम् उपविशति । तत् श्रोतुः चारित्र्यस्य विपाकः अस्ति ।

केचन दुर्मुखाः मनुष्याः प्रतिपदं वचनभङ्गं कुर्वन्ति । अस्मिन् काले अहम् अत्र मेलिष्यामि इति वचनं दत्त्वा, शिक्षिताः जनाः अपि चिरप्रतीक्षां कारयन्ति । तथैव खलु ऋणेन स्वीकृतस्य धनस्य काले प्रत्यर्पणम् अपि अस्माकं पारमार्थिकं कर्तव्यम् अस्ति । परन्तु धनस्य स्वीकरणे नप्रतां गतः मनुष्यः, तस्य प्रत्यर्पणे मूर्च्छा भजते । अर्थकृच्छ्रे ऋणी वक्तुम् अर्हति यत् अहं विवशः अस्मि । अवसरं प्राप्य ऋणशोधनं करिष्यामि । एवं मनुष्यस्य गौरवं रक्ष्यते । परन्तु यथेष्ट धनव्ययं कुर्वन्, सुखेन शयानः ऋणी अविवेकी अस्ति ।

केचन तीक्ष्णकर्णाः मनुष्याः परकथासु दृढां रुचिं धारयन्ति । कस्यचित् जीवने विना आमन्त्रणं दृष्टिपातः (अथवा कर्णपातः !) वस्तुतः चित्तवृत्तेः मालिन्यम् अस्ति । तत्रापि युवतीनां छिद्रवार्तासु श्रोत्रेन्द्रियं स्वीयं चारित्र्यं विस्मरति ।

केचन परगृहप्रवेशपटवः जनाः कस्यचित् गृहं गत्वा सुखासने हठात् उपविशन्ति । पुरतः उपविष्टः गृहस्थः विलम्बस्य कियद्भारं सोदुं समर्थः अस्ति इति अविचार्य, वृथा प्रलापेन समग्रं कुटुम्बं त्रासयन्तः मूर्खाः अस्माकं समाजे निःशुल्कं लभ्यन्ते । रात्रौ समागतः उत्तमः अतिथिः गृहस्थस्य विवेकं, गृहिण्याः धैर्यं, बालकानां निद्राकालं च ज्ञात्वा उचिते काले गृहात् निःसरति । कुटुम्बस्य मुखे विलसन्ती प्रसन्नता एव अतिथेः आगमनस्य गमनस्य वा सौन्दर्यम् अस्ति ।

मयूरस्य ग्रीवा वक्रा अस्ति । उष्ट्रस्य अपि ग्रीवा वक्रा अस्ति । परन्तु उभयोः वक्रता भिन्नता अस्ति । केषुचित् स्थानेषु वक्रता शोभते । कृष्णस्य वक्रता 'लीला' नामा प्रसिद्धा अभवत् । अपरपक्षे दुर्योधनस्य वक्रता महतः संहारस्य कारणम् अभवत् । वयम् अपि आत्मनिरीक्षणेन ज्ञातुं शक्नुमः यत् अस्मासु विद्यमाना वक्रता कृष्णप्रिया अस्ति, दुर्योधनप्रिया वा ?

अर्थकृच्छ्रम् - धन का संकल्प

 सतीशः गज्जर्

अस्माकम् आगामिकार्यक्रमा:

भविष्यति दीपावलीवर्गः.....

(वर्गस्य दिनाङ्कः - १०-११-१८ सः १८-११-१८)

बालसंस्कृतशिविरम् (Class 9)

10:00am to 11:30am

बालसंस्कारकेन्द्रम् (Class 1 to 8)

10:00am to 11:30am

मार्गदर्शनम् (व्याकरणम्) (Class 10)

8:00am to 9:30am

Venue:

Core House, Off CG Road, Ah'bad

Contact :

Dr. Mihir Upadhyay - (91) 098246 16237

संस्कृत-

साम्प्रतम्

नमस्कारः

यदि भवन्तः “साम्प्रतम्” मासिकीपत्रिकायाः ग्राहकाः भवितुम् इच्छन्ति तर्हि अधोलिखिते सङ्केते धनं प्रेषयन्तु ।

ग्राहक शुल्कम्

वार्षिकं रु - 100

द्वैवार्षिकं रु - 175

त्रैवार्षिकं रु - 250

अङ्कमूल्यं रु - 10

प्रियवाचकाः

- भवतां समीपे यदि पत्रिकायां प्रकाशनयोग्याः लेखाः, कथाः, हास्यकणिकाः वा सन्ति तर्हि कृपया प्रेषयन्तु ।
- पत्रिकायाः विषये सूचनम् अपि स्वीकार्यम् अस्ति ।

**EKLAVYA
SANSKRIT
ACADEMY**

|| जयतु संस्कृतं जयतु भारतम् ||

संस्कृत-गरबा

निमन्त्रणम्

मान्याः,

एकलव्य-संस्कृत-एकेडेमी एवं गुजरात-साहित्य-अकादमी, गान्धिनगरम् इत्यनयोः संयुक्तोपक्रमेण आयोजिते संस्कृतगरबाकार्यक्रमे भवतां हार्द स्वागतम् अस्ति ।

दिनाङ्कः - १४-१०-२०१८ रविवासरः,

समयः - रात्रौ - ८.०० वादने आरम्भः

स्थलम् - कोरहाउस, अपोलोसिटी सेन्टर होस्पिटल समीपे, परिमलगार्डनमार्गः, एलिसब्रिज, अहमदाबाद-३८०००६

(संस्कृत-गरबागीतम्)

मोदयामि

राधे ! अमदावादे नगरे शीघ्रं समागच्छ रे लोल,

राधे ! रासलीला रमणीया दिव्या योजिता रे लोल ॥

भद्रे ! भद्रे वातावरणे भद्रास्सम्मिलिता रे लोल

सर्वे संस्कृतसेवाप्रीत्या राष्ट्रं पूजयन्ति लोल;

वंशीनादं कृत्वा धन्यान् मोदयामि लोल.....

राधे ! अमदावादे नगरे शीघ्रं.....॥

सौम्ये ! संस्कृतेन संपुष्टास्सर्वे गायन्ति रे लोल,

राधे ! सान्निध्यं वष्ट्वा ते तुष्टास्संभवेयुः लोल;

वंशीनादं कृत्वा धन्यान् मोदयामि लोल

राधे ! अमदावादे नगरे शीघ्रं.....॥

डॉ. वासुदेवः वि. पाठकः ‘वागर्थः’

Published, Printed and Edited by Dr. Mihir Upadhyay

For. Eklavya Sanskrit Academy

Core House, Off CG Road

Ahmedabad 380 006 India

Fax: (91) 79 26563681

Mobile: (91) 98246 16237

e-mail: mihiresa@gmail.com

web: www.eklavyasanskritacademy.org